

Nr 4

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar.

I en till riksdagen den 30 december 1959 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 13, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, varom föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:0—7:0 i propositionen.

Beträffande utredningen i ärendena får utskottet hänvisa till respektive punkter i statsrådsprotokollet.

1:0

Alby 1¹ i Stockholms län

Kronoegendomen Alby 1¹ i Söderbykarls socken omfattar cirka 39,5 ha inägor, 42 ha skog och 22,5 ha övrig mark. Husen är i knappt medelgott—medelgott skick. Taxeringsvärdet för inägorna utgör 69 000 kr. Skogen är samtaxerad med annan egendom.

Uppskattningsnämnden har vid förrättning, avslutad den 21 november 1957, saluvärderat inägorna till 69 650 kr.

Värdet av skogsmark och växande skog, 3 560 m³ sk, har den 22 oktober 1957 av domänstyrelsen fastställts till 63 000 kr.

Lantbruksstyrelsen har den 6 december 1958 efter hörande av lantbruksnämnden saluvärderat inägorna till 52 000 kr. samt skogsmarken med växande skog till 33 000 kr.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 26 september 1958 hemställt, att egendomen — vars arrendator frånsagt sig optionsrätten till förnyat arrende — skall säljas genom utbud på vissa angivna villkor.

Saluvärdet å inägorna bör enligt styrelsens mening bestämmas till 60 000 kr. Värdet av skogsmarken och skogen har styrelsen med hänsyn till vidtagna ändringar beträffande beräkningsgrunderna funnit böra bestämmas till 57 000 kr. Vid omräkning den 9 december 1959 av skogsvärdet efter gällande diskonteringsfaktor har detta värde nedsatts till 54 000 kr.

Departementschefen har anslutit sig till domänstyrelsens förslag att egendomen skall säljas genom utbud med ett saluvärde av 114 000 kronor, varav 60 000 kronor för inägorna och 54 000 kronor för skogsmark och växande skog.

Utskottet. Utskottet har funnit sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Alby 1^a i Söderbykarls socken, Stockholms län, må med ett saluvärde å 114 000 kronor säljas på i huvudsak de villkor, som domänstyrelsen föreslagit.

2:o

Änga 2^a i Jönköpings län

Domänstyrelsen (skr. 13/11 1959) hemställer, att kronoegendomen Änga 2^a i Nävelsjö socken, Jönköpings län, säljes till Axel Fransson, arrendator å egendomen fr. o. m. den 14 mars 1934, för en köpeskilling av 195 253 kr. samt på vissa angivna villkor i övrigt.

Egendomen omfattar cirka 22,8 ha inägor, 56 ha skog och 10 ha övrig mark. Mangårdsbyggnaden rubriceras såsom god och ladugårdsbyggnaden såsom medelmåttig. Taxeringsvärdet för inägora är 52 200 kr. Skogen är samtaxerad med annan fastighet.

Inägora har den 4 oktober 1956 av *uppskattningsnämnden* saluvärdats till 57 000 kr. Skogsvärdet, som under sommaren 1956 av *domänstyrelsen* fastställdes till 175 000 kr., har sedermera omräknats av styrelsen, senast den 8 september 1959, därvid värdet bestämts till 136 000 kr. Vad gäller värdet å inägora har styrelsen föreslagit att detta värde fastställles till 60 000 kr. Styrelsen har vid värderingen tagit hänsyn till att det av uppskattningsnämnden åsatta värdet borde justeras dels i enlighet med pristegringen för jämförlig jordbruksegendom, dels ock med beaktande av att försäljningsärendet på grund av lantmäteritekniska orsaker m. m. dragit oförutsett långt ut på tiden. Den höjning av köpeskillingen med 7 000 kr. som skulle föranledas av prisutvecklingen har därför av domänstyrelsen föreslagits bli begränsad till ett belopp av 3 000 kr. Den ifrågasatta köpeskillingen för egendomen (60 000 + 136 000 =) 196 000 kr. har av styrelsen vidare ansetts böra sänkas med 747 kr., motsvarande vad arrendatorn Fransson utgivit såsom likvid för från fastigheten inköpt vindfälld skog.

Departementschefen har icke haft något att erinra mot domänstyrelsens försäljningsförslag.

Utskottet. Förevarande försäljningsförslag har icke föranlett utskottet att göra någon erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Änga 2^a i Nävelsjö socken, Jönköpings län, må säljas till egendomens arrendator Axel Fransson för en köpeskilling av 195 253 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

3:o

Fjälkinge 44¹¹ i Kristianstads län

Departementschefen har — efter att ha redogjort för domänstyrelsens under punkten 3:o i propositionen redovisade förslag, innebärande egendomens försäljning till arrendatorn för en köpeskilling av 160 540 kronor samt på vissa angivna villkor i övrigt — förklarat att förslaget icke föranleder någon erinran från hans sida.

Utskottet. Det av Kungl. Maj:t framlagda försäljningsförslaget biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Fjälkinge 44¹¹ i Fjälkinge socken, Kristianstads län, må säljas till egendomens arrendator Lennart Persson för en köpeskilling av 160 540 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

4:o

Viarp 11¹ i Malmöhus län

Departementschefen — som under punkten 4:o i propositionen redovisat domänstyrelsens förslag om försäljning till arrendatorerna för en köpeskilling av 85 000 kronor samt på vissa angivna villkor i övrigt av ifrågavarande kronoegendom f. d. skolhemmanet Viarp 11¹ i Härslövs socken — har biträtt försäljningsförslaget.

Utskottet. Utskottet, som ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen f. d. skolhemmanet Viarp 11¹ i Härslövs socken, Malmöhus län, må säljas till egendomens arrendatorer Sven och Sonja Jönsson för en köpeskilling av 85 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

5:o

Klamby 20¹ Malmöhus län

Det under punkten 5:o i propositionen avgivna förslaget av domänstyrelsen — som innebär att ifrågavarande kronoegendom skall säljas till egendomens arrendator för en köpeskilling av 242 300 kr. samt på vissa villkor i övrigt — har tillstyrkts av *departementschefen*.

Utskottet. Förevarande försäljningsförslag biträdes. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Klamby 20¹ i Brandstads socken, Malmöhus län, må säljas till egenomens arrendator Olof Olsson för en köpeskilling av 242 300 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

6:o

Grängesbergs gruvallmänning 1¹ i Kopparbergs län

Domänstyrelsen (skr. 6/10 1959) hemställer, att av fastigheten Grängesbergs gruvallmänning 1¹ i Grangärde socken, Kopparbergs län, fem områden om tillhopa 136,79 ha säljes till Grangärde kommun för en köpeskilling av 421 000 kr. samt på vissa angivna villkor i övrigt.

Till grund för framställningen ligger en av *Grangärde kommun* till domänstyrelsen ingiven ansökning den 26 juni 1956, vari anföres bl. a. följande.

Genom riksdagens bifall till propositionen 1951:115 bemyndigades domänstyrelsen att till Grangärde socken av fastigheten Grängesbergs gruvallmänning 1¹ försälja fyra områden om tillhopa 102,9345 ha för en köpeskilling av 499 000 kr. och under vissa angivna villkor. Denna försäljning medgavs, för att Grängesbergs gruvsamhälle skulle kunna beläggas med rationella byggnadsplaner och tomtmark frigöras för såväl egna hem som flerfamiljshus och småindustri.

Det nu aktuella köpet är en komplettering av det tidigare och omfattar fem närmare angivna områden.

Kommunen har framhållit, att kommunalfullmäktige nyligen beslutat, att en generalplan skall upprättas för Grängesbergs gruvsamhälle. Det är då av synnerlig vikt, att kommunen behärskar för samhällets utformning i olika avseenden fundamentala områden, så att de i framtiden kan disponeras på för gruvsamhället lämpligaste sätt.

Rörande de till försäljning ifrågasatta fem områdena samt rörande värderingen av dem inhämtas av domänstyrelsens föreliggande skrivelse bl. a. följande.

Områdena är belägna inom Grängesbergs gruvsamhälle. Deras sammanlagda areal utgör 136,794 ha och fördelar sig sålunda:

Område nr	Tomtmark ha	Parkmark m. m. ha	Inlösta utmål ha	Övrig mark ha	Summa ha
1	4,50	1,65		0,70	6,85
2	0,40		18,22		18,62
3	10,95		31,72	27,65	70,32
4	4,71	8,41		13,58	26,70
5	0,72		13,58		14,30
Summa	21,28	10,06	63,52	41,93	136,79

Områdena har av domänstyrelsens värderingsman, jägmästaren A. Hellström, värderats till sammanlagt 421 000 kr. Bostadsstyrelsen, som värderat områdena till 375 500 kr., har framställt erinringar mot domänstyrelsens

värdering i två avseenden, det ena rörande exploateringstiden för del av område nr 1, det andra avseende värdet av de som park upptagna områdena. Förrättningsmannen har efter att ha rådgjort med representanter för kommunen funnit, att exploateringen för den del av området, varom här är fråga, kommer att påbörjas omedelbart och vara avslutad om fem år. Bostadsstyrelsen har däremot ansett, att exploateringen av förenämnda del av området först kommer att påbörjas om fem år. Det är givetvis inte nu möjligt att med säkerhet kunna avgöra, i vilken takt exploateringen kommer att bedrivas. Då det emellertid får anses vara styrkt, att bostadsbehovet är stort och området lättexploaterat saknas enligt domänstyrelsens mening anledning frågå det av förrättningsmannen föreslagna värdet.

Vad slutligen angår värdet av parkmarken har denna fråga vid flera tillfällen varit föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning, senast beträffande försäljning av ett område av kronoegendomen Vä i Kristianstads län (propositionen 1959: 108). Domänstyrelsens förslag om åsättande av ett värde av 0: 50 kr./m² har därvid godtagits.

Domänstyrelsens försäljningsförslag har biträts av de i ärendet hörda myndigheterna, däribland kammarkollegiet och överlantmätaren, vilken meddelat, att frågan om försäljningen behandlats vid sammanträde med den s. k. planeringskommittén inom länet i närvaro av bl. a. länsarkitekten, lantbruksdirektören, länsbostadsdirektören och överlantmätaren samt att därvid ingen erinran framförts mot förvärvet.

Departementschefen har förklarat sig icke ha något att erinra mot förvarande mellan domänstyrelsen och Grangärde kommun träffade preliminära överenskommelse om försäljning från Grängesbergs gruvallmänning 1¹ av ifrågavarande fem områden om sammanlagt cirka 136,79 ha för en köpeskilling av 421 000 kronor.

Härutöver har departementschefen anfört följande.

»Såsom vederlag för den nyttjanderätt, som innehavarna av denna rätt går miste om vid avyttring av omförmälda område av gruvallmänningen, skall — liksom vid försäljningen år 1951 — enligt träffad överenskommelse av köpeskillingen för områdena till en särskild fond avsättas det beräknade nuvärdet, tillhoppa 58 000 kronor, av alla framtida virkesavkastningar från den del av produktiv mark å saluområdena, som inte utgöres av inlösta utmål, ävensom från vissa inlösta utmål, där skogen ej ingått i inlösen. Avkastningen av fonden skall användas för ändamål, vartill allmänningen anslagits. Jag finner den föreslagna anordningen lämplig. För en dylik disposition av viss del av köpeskillingen för områdena erfordras emellertid riksdagens medgivande.

Fonden torde böra förvaltas av domänstyrelsen i enlighet med de närmare föreskrifter, som Kungl. Maj:t kan meddela. Med Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag nyligen tillkallat en sakkunnig för utredning rörande ändring av nuvarande ordning med upplåten nyttjanderätt till de s. k. gruvskogarna m. m. Därest denna utredning skulle resultera i en avveckling av nuvarande ordning med upplåten nyttjanderätt till omförmälda skogar, bör gi-

vetvis även spørsmålet om en avveckling av fonden upptagas i samband därmed.»

Utskottet. Från utskottets sida har icke framförts någon erinran mot det framlagda försäljningsförslaget. Ej heller har utskottet funnit något att invända mot att i enlighet med vad som föreslagits i propositionen ett belopp av 58 000 kronor av köpeskillingen avsättes till en särskild fond. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva,

dels att omförmälda områden om tillhopa 136,79 hektar av fastigheten Grängesbergs gruvallmänning 1^a i Grangärde socken, Kopparbergs län, må säljas till Grangärde kommun för en köpeskillning av 421 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit,

dels att av köpeskillingen ett belopp av 58 000 kronor må avsättas till en särskild fond, vars avkastning skall användas för det ändamål, vartill gruvallmanningen anslagits.

7:o

Kiruna 1⁹⁴ i Norrbottens län

Under punkten 7 i propositionen har *departementschefen* i enlighet med domänstyrelsens försäljningsförslag, vilket grundar sig på bostadsstyrelsens saluvärdering och yttrande däröver av länsstyrelsen, föreslagit, att ifrågavarande fastighet om 52,30 ha skall för en köpeskillning av 110 000 kronor och på vissa villkor i övrigt säljas till Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag för bebyggelseändamål, samt att av köpeskillingen ett belopp av 15 600 kronor skall tillföras statens lappfond som ersättning för förlorat renbete.

Utskottet. Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag till försäljning av ifrågavarande fastighet. Likaså biträder utskottet vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om köpeskillingens fördelning mellan lappfonden och domänfonden. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må medgiva,

dels att fastigheten Kiruna 1⁹⁴ i Kiruna stad, Norrbottens län, må säljas till Luossavaara—Kiirunavaara Aktiebolag för en köpeskillning av 110 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit,

dels att av köpeskillingen ett belopp av 15 600 kronor må tillföras statens lappfond och återstående belopp av 94 400 kronor domänverkets markfond.

Stockholm den 4 februari 1960

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Lage Svedberg, Nord, Jonsson, Bertil Andersson, Eskilsson*, Hjalmar Nilsson*, Jonasson, Uno Olofsson* och Harald Pettersson*;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Andersson i Hyssna, Jonsson i Strömsund, Hæggholm, Anthy*, Lindström, Östlund, fru Lindskog, herrar Rimås och Franzén.

* Ej närvarande vid justeringen.